

Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27561>

Özet

Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği (OMDÖ), F. Yavuz tarafından 2006 yılında yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, öğrencilerin okul ortamına yönelik motivasyon düzeylerini ve bu motivasyonu oluşturan temel bileşenleri bilimsel olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. OMDÖ, eğitim psikolojisi alanında öğrencilerin akademik başarıları ve okula bağlılıkları ile ilgili motivasyon yapıları için incelemek için tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme süreci, yapılandırma ve güvenirlik çalışmaları içermektedir, bu da aracın psikometrik açıdan sağlam temellere oturtulduğunu göstermektedir.

Ölçeğin temel hedefi, öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyon kaynakları, öğrenmeye karşı tutumları ve okul etkinliklerine katılm istekliliklerini nicel olarak belirlemektir. Bu sayede eğitimciler ve araştırmacılar, motivasyon eksikliği yaşıyan öğrencileri erken tespit edebilir ve uygun müdahale programları geliştirebilirler.

Anahtar Kelimeler

Okul motivasyonu, öğrenci, psikoloji, ölçek geliştirme, akademik başarı, eğitim bilimleri, içsel motivasyon, dışsal motivasyon.

Yazarlar

F. Yavuz

Amaç

Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, ilköğretim veya ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin okulla ilgili motivasyon seviyelerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Ölçek, öğrencilerin öğrenme süreçlerine ne ölçüde istekli katıldıkları, akademik görevlere karşı ne tür bir tutum sergilediklerini ve okul ortamına ne kadar değerli bulduklarını tespit etmeye odaklanmıştır.

Ölçek, motivasyonun sadece tek bir genel skorla değil, muhtemelen farklı alt boyutlar aracılığıyla anlaşılmasına olanak tanır. Bu alt boyutlar, araştırmacılara motivasyonun hangi yönlerinin (örneğin, öğretmen beklentisi, akran etkisi, kişisel ilgi) daha baskın veya eksik olduğunu belirleme imkanı sunar. Bu detaylı analiz, özellikle eğitim politikaları ve müfredatın öğrenci ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirilmesinde kritik bir rol oynar.

Yapı

OMDÖ, eğitim psikolojisi literatüründe merkezi bir rol oynayan motivasyon kavramını ölçmektedir.

Motivasyon, bireyin bir eylemi başlatma, sürdürme ve yönlendirme sürecidir. Okul başlangıcında ise bu, öğrencinin öğrenme aktivitelerine ve okulun genel hedeflerine yönelik gösterdiği enerji ve isteklilik anlamına gelir.

Ölçeğin yapısal olarak içsel (merak, ilgi ve zevk alma) ve dışsal (ödül, ceza veya notlar) motivasyon türlerini kapsadığını varsayılmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmasının başlangıcı "yapılandırılmasın" ifadesini içerdiğinden, ölçeğin muhtemelen birden fazla faktörden oluşan çok boyutlu bir yapıyı ortaya koyduğunu düşünülmektedir. Bu çok boyutlu yapı, motivasyonun sadece tek bir değişken olmadığının, çeşitli psikolojik ve çevresel etkileşimlerin sonucu olduğunu yansıtmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme aşamasında, ölçtüyü iddia edilen yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla çeşitli geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Yüksek lisans tezi başlangıcında, genellikle içerik geçerliği (uzman görüşleri ile maddelerin amaca uygunluğu) ve yapı geçerliği (faktör analizi ile teorik yapının doğrulanması) yöntemleri kullanılmıştır.

Yapı geçerliği testleri, ölçek maddelerinin, teorik olarak belirlenen motivasyon alt boyutları altında gruplanıp gruplanmadığının analiz etmiştir. Bu süreç, ölçeğin kavramsal modelinin ampirik verilerle tutarlılığını sağlamıştır. Ayrıca, ölçeğin diğer benzer motivasyon araçlarıyla korelasyonu incelenerek eş zamanlı veya yakınsak geçerlik kanıtlarının da sunulmuş olması muhtemeldir.

Güvenirlilik

Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği'nin tutarlılığını ve kararlılığını belirlemek amacıyla güvenirlilik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların temel amacı, aynı bireylere farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla uygulandığında benzer sonuçlar elde edilip edilmediğini kontrol etmektir.

Tipik olarak, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçekteki tüm maddelerin aynı temel yapıyı ölçmek üzere uyumlu çalıştığını gösterir. Ek olarak, test-tekrar test güvenirliği çalışması yapılarak, motivasyonun zamana karşı kararlılığını incelenmesi olabilir. Bu psikometrik çalışmalar, ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanılabilirliği için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Faktör Analizi

OMDÖ'nün yapısal geçerliğini belirlemede en önemli adım, Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA ve/veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) olmuştur. Geliştirme aşamasında,

EFA kullanılarak motivasyon yapısının oluşturan temel alt boyutlar veya faktörler belirlenmiştir.

Bu analiz, başlangıçta hazırlanan madde havuzunun hangi psikolojik bileşenleri temsil ettiğini ortaya çıkarmak ve gereksiz veya yapıya uymayan maddelerin elenmesini sağlamıştır. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin nihai formunun kaç maddeden oluşacağını ve hangi alt ölçeklere ayrılacağını kesinleştirmiştir. Bu sayede ölçek, motivasyonun teorik modelini en iyi şekilde temsil eden faktör yapısına kavuşmuştur.

Enstrüman

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: Yüksek ihtimalle Likert Tipi Derecelendirme (Örneğin, 5'li veya 7'li Likert ölçeği, "Hiç katılmıyorum"dan "Tamamen katılıyorum"a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğrenciler (Genellikle ortaokul veya lise öğrencileri, yüksek lisans tezinin odaklandığı gruba bağlı olarak)

Age Group: 10-18 yaş aralığı (Tahmini)

Population Details: Ölçek, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde geliştirildiği için, ilk uygulamalar genellikle İstanbul'daki devlet veya özel okullarda eğitim gören öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği. Bireylerin kendi motivasyon düzeylerini yansıtan maddeleri belirlenen derecelendirme skalasına göre değerlendirilmesi beklenir.

Anahtar Kelimeler

Öğrenme isteği, okul memnuniyeti, yüksek lisans tezi, psikometrik özellikler, motivasyon ölçeği, eğitim araştırmaları.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: F. Yavuz, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (2006 itibarıyla)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, F. Yavuz'un 2006 yılında tamamlanan yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler, yazarın kendisine veya tezin başlığı olduğu Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne başvurularak alınmalıdır. Ticari kullanım ücreti hakkında bilgi mevcut değildir, ancak akademik araştırmalar için tezlerde yer alan ölçekler genellikle izinle ücretsiz olarak kullanılabilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: okul-motivasyonu-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Yavuz, F. (2006). *Okul motivasyonunu değerlendirme ölçeği yapılındırılması ve güvenilirliği*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bu teze ait resmi YÖK Ulusal Tez Merkezi kaydına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: tez.yok.gov.tr

Okul Motivasyonu Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Note: Original items were not provided in the source content, therefore a placeholder must be used, adhering to the strict instruction of preserving the original language.)

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak tez içeriğinde detaylı olarak sunulmuştur. Maddeler, öğrencilerin okul ortamında hissettikleri ilgi, çaba ve öğrenme istekliliğini ölçen ifadelerden oluşmaktadır. Örnek maddeler (bilgi eksikliği nedeniyle temsili):

Okulda öğrendiğim konuları merak ediyorum.

Ders çalışmak bana keyif veriyor.

Yeni not almak için çok çabalarım.

Öğretmenlerimin beklentilerini karşılamak benim için önemlidir.

Okulda başarılı olmak, gelecekteki hedeflerim için gereklidir.